

Sosyal Medya Kullanımı ile Serbest Zaman Tatmini Arasındaki İlişki *

The Relationship between Social Media Usage and Leisure Time Satisfaction *

Aslıhan KOCAMAN KAROĞLU **, Bilal ATASOY ***

Öz: Bu çalışmanın amacı öğrencilerin serbest zaman tatmin durumları ve sosyal medya kullanımları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Serbest zaman tatmini bireylerin yaşam kalitesini belirleyen önemli bir etmendir. Teknolojinin ucuzlaması ve yaygınlaşması ile gündelik yaşamın vazgeçilmez bir parçası olan sosyal medya ise toplumların yaşam biçimini değiştirmeye ve şekillendirmeye devam etmektedir. Bu nedenle serbest zaman tatminine sosyal medyanın etkilerinin incelenmesi önemlidir. Alanyazında bu iki kavramı birlikte inceleyen bir çalışmaya rastlanmamış olup, bu çalışmanın alandaki bu eksikliği gidereceği düşünülmektedir. Çalışmada nicel desenlerden nedensel karşılaştırmalı ve ilişkisel yöntemler kullanılmış, betimsel kestirimsel ve ilişkisel analizlerden faydalanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örneklem grubu ile gerçekleştirilen çalışma Türkiye’de beş devlet üniversitesinin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü’nde öğrenim gören 241 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak betimsel verileri elde etmek için araştırmacıların oluşturdukları form ve serbest zaman tatmin seviyesini belirlemek için Beard ve Raghed (1980) tarafından geliştirilen ve Karlı ve diğerleri (2008) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Serbest Zaman Tatmin Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada öğrencilerin sosyal medya kullanım durumları ve serbest zaman tatmin durumlarına ilişkin betimsel veriler sunulmaktadır. Analiz sonuçları serbest zaman tatmin durumunun cinsiyete ve sınıf seviyesine göre farklılaşmadığını göstermektedir. Ayrıca, serbest zaman tatmin durumu ile aylık gelir arasında bir ilişki bulunmadığı ancak akademik başarı, sosyal medya kullanım süresi ve şekli ile serbest zaman tatmin durumu arasında ilişki olduğu araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, serbest zaman tatmini, sosyal medya, üniversite öğrencileri

Abstract: The purpose of this study is to examine the relationship between students’ leisure time satisfaction and social media use. Leisure time satisfaction is an important factor in the quality of life for individuals. With the falling in the price and widespread use of technology, social media, which is an indispensable part of everyday life, continues to change and shape the way of life of the societies. For this reason, it is important to examine the effects of social media on leisure time satisfaction. There is no study examining the relationships between leisure time satisfaction and social media usage together. In the study, causal-comparative and relational methods were used. The data were examined with descriptive predictive and relational analyzes. The study was carried out with convenience sampling method and conducted with the participation of 241 students in the Computer Education and Instructional Technology Departments of five state universities in Turkey. In order to obtain descriptive data, an online form was developed by the researchers. To determine the leisure time satisfaction level of the students, the Turkish adapted version (Karlı et al., 2008) of “Leisure Time Satisfaction Scale (Beard and Raghed, 1980)” was used. In the findings of the study, the students’ descriptive statistics about social media usage and leisure time satisfaction are presented. It has been determined that the leisure time satisfaction does not differ according to gender and class level. It does not find the relationship between leisure time satisfaction level and monthly income, while it does find the relationship between academic achievements, duration of social media usage, social media usage patterns and leisure time satisfaction level.

Keywords: Leisure time, leisure time satisfaction, social media, university students

* 11. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda özet bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, ORCID: 0000-0001-6894-0646, e-posta: akocaman@gazi.edu.tr

*** Öğr. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, ORCID: 0000-0003-2122-4364, e-posta: bilalatasoy@gazi.edu.tr

Giriş

İnsanlar hangi yaşta olurlarsa olsunlar istedikleri şekilde vakit geçirip, kendi seçtikleri etkinlikleri gerçekleştirecekleri bir zaman dilimine ihtiyaç duymaktadırlar. Serbest zaman, kişilerin hayatını sürdürmek için yapmak durumunda oldukları iş, uyku, yeme gibi zorunluluklardan geriye kalan zaman olarak ifade edilmektedir (Torkildsen, 2005). Serbest zamanlarında belli bir kurala bağlı kalmadan kendi iradeleri ile seçtikleri etkinlikler de serbest zaman etkinlikleri olarak adlandırılmaktadır (Ragheb ve Tate, 1993). Bireyler serbest zaman etkinliklerine kendi istekleri ile katılırlar ve bu etkinlikler bir dinlenme, yenilenme süreci olarak değerlendirilerek daha kaliteli bir yaşam için önemli hale gelmektedir. Serbest zaman etkinlikleri, içeriğine ve türüne göre değişiklik göstermekle birlikte bireylerin bir gruba ait olma, fiziksel ve zihinsel gelişim, kendini ifade edebilme gibi önemli ihtiyaçları tatmin etmeyi sağlamakta; sosyalleşme, iş-günlük hayat stresinden kurtulmalarına imkân sunmaktadır (Ardahan ve Yerlisu-Lapa, 2010). Dumazedier (1977) serbest zaman değerlendirme faaliyetlerinin “çalışmadan doğan bedensel aşınma ve sinir gerginliklerini ortadan kaldırıp, dinlendirme; çalışmanın insanda yarattığı can sıkıntısı duygusunu gidererek yıpratıcı rekabetin olmadığı zamanı hoş bir şekilde geçirmeyi sağlayarak eğlendirme ve hayatın talep ettiği yenilenmeyi, kendini ifade etmeyi, bilgiyi ve beceri gelişimini sağlama” olmak üzere üç fonksiyonu yerine getirdiğinden bahsetmektedir (akt. Karaküçük, 1999, s. 48-49). Karaküçük (1999) ise serbest zamanın bireyin dinlenme ve eğlenme ihtiyacını gidermeye hizmet etmesi ile toplumsal etkinliklere katılmak suretiyle kişiliğini geliştirmeye katkı sağlaması olmak üzere üç temel işlevine vurgu yapmaktadır.

Serbest zaman tatmini, serbest zaman etkinliklerine katılım sonucunda kişinin elde ettiği ve ulaştığı pozitif doyum veya duygulardır (Beard ve Ragheb, 1980). Serbest zaman faaliyetlerini seçme, karar verme ve katılma; cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, eğitim, meslek, statü, çalışma durumu ve çevre gibi pek çok değişkene göre farklılık göstermektedir (Kır, 2007; Sabbağ ve Aksoy, 2011). Serbest zaman tatmininin mutluluk, yaşam tatmini, yaşam kalitesi gibi değişkenlerle ilişkili olduğundan bahsedilmekte (Lewis, Barcelona, ve Jones, 2001; Spiers ve Walker, 2008), bireylerin serbest zamanını ne şekilde değerlendirirse değerlendirsün, serbest zaman etkinliğinden haz almak ve aldığı haz sonucu tatmin olmak için katıldığı vurgulanmaktadır (Çelik, 2011). Alanyazın incelendiğinde serbest zaman etkinliklerinden duyulan tatminin araştırmacıların dikkatini çektiği ve serbest zaman tatmini ile ilişkili çeşitli değişkenleri inceleyen araştırmalar yaptıkları görülmektedir. Özellikle serbest zaman etkinliklerine yönelik tatmini cinsiyet, yaş, meslek tatmini, mutluluk düzeyi, akademik stres gibi farklı değişkenlere bağlamında inceleyen çalışmalar ile üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik yapılan çalışmalar dikkat çekicidir (Ardahan ve Yerlisu-Lapa, 2010; Aslan, 1994; Kır, 2007; Sabbağ ve Aksoy, 2011; Süzer, 2000).

Günümüzde internete bağlı araçların çeşitliliği ve kullanım alanları her geçen gün artmaktadır. Haberleşme, oyun oynama, araştırma yapma, bilgi edinme, fikir paylaşma, sohbet etme, film izleme, müzik dinleme gibi birçok amaç için kullanılan sosyal medya platformları ile aktif ya da pasif olarak zaman geçirme olanağı sunmaktadır. Önceki yıllarda geleneksel kitle iletişim araçlarına yüklenen görevlerin birçoğunun günümüzde sosyal medya araçları tarafından üstlendiği söylenmekte (Çemrek, Baykuş ve Özaydın, 2014), toplumların sosyal medyayı kullanım nedenlerinin başında eğlence ve sosyal etkileşim gösterilmektedir (Wang, Jackson, Gaskin ve Wang, 2014). 2016 yılı verilerine göre dünya nüfusunun %46’sı (3.5 milyar) olan internet kullanıcısının %67’si (2.5 milyar) aktif sosyal medya kullanıcısıdır (Kemp, 2016). Günümüzde insanlar farklı sosyal medya araçları kullanarak dünyanın herhangi bir yerindeki kişilerle iletişim kurabilmekte, bu insanların oluşturdukları içeriğe katkı sağlayabilmekte, ya da kendi oluşturdukları içeriği tüm dünya ile paylaşabilmektedirler. Günlük hayat ile bu denli iç içe olan sosyal medya araçlarının kullanıcıları yalnızca pasif birer alıcı olmaktan çıkartarak, aktif bir katılımcıya dönüştürdüğü düşünülmektedir (Kaye ve Johnson, 2002). Sosyal paylaşım ağları oyun oynama, etiketleme, çalışma, sosyalleşme, işbirliği ve iletişim gibi bireyleri bir araya getiren çeşitli özellikleri sebebiyle hızla benimsenmişlerdir (Ghali, Panda, Hassanien, Abraham ve Snasel, 2012). Bu nedenle sosyalleşme, bir gruba dâhil olma, sosyal çevre geliştirme gibi

ihtiyaçlarını sosyal medya platformları ile gidermeye çalışan kişilerin serbest zamanlarının bir kısmını (az ya da çok) bu ortamları kullanmaya ayırdıkları bilinmektedir. Bu denli yaygınlaşarak insanların gündelik hayatının her safhasına giren sosyal medya ile bireylerin yaşam kalitesini belirleyen önemli bir bileşen olarak görülen serbest zaman tatmin durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi önemlidir. Alanyazın incelendiğinde konuyu bu şekilde ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma öğrencilerin serbest zaman tatmini ile sosyal medya kullanım durumu arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemektedir. Bahsedilen temel amaç doğrultusunda araştırma soruları şöyledir:

1. Öğrencilerin sosyal medya kullanım durumları nedir?
2. Öğrencilerin serbest zaman tatmin durumları cinsiyetlerine ve buldukları sınıf seviyesine göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin serbest zaman tatmin durumları ile aylık gelir düzeyi, akademik başarı, sosyal medya kullanma süresi, sosyal medya kullanım şekli arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Çalışmada nicel desenlerden nedensel karşılaştırmalı ve ilişkisel yöntem kullanılmıştır. Deneysel olmayan nedensel karşılaştırmalı yöntemin amacı, gruplar arasında var olan farklılıkları, koşullar ve katılımcılar üzerinde herhangi bir müdahalede bulunulmaksızın ortaya çıkarmaktır (Fraenkel ve Wallen, 2009). İlişkisel yöntem ise incelenen değişken ya da değerler arasındaki ilişkiyi incelememizi sağlayan yöntemlerden biridir (Creswell, 2012, s. 338).

Örneklem/çalışma grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay erişilebilir örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler Türkiye’de farklı şehirlerde bulunan beş devlet üniversitesinin tüm seviyedeki sınıflarında eğitime devam eden 241 Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (B.Ö.T.E) öğrencisinden elde edilmiştir. Katılımcıların 157’si (%65.1) kız, 84’ü (%34.9) erkek olup yaş ortalamaları 20.62’dir. Katılımcılara ilişkin demografik veriler Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1.
Katılımcılara İlişkin Demografik Veriler

Üniversite	n	%	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf		4. sınıf	
			Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız
Atatürk Üniversitesi	16	7	-	-	-	-	-	1	8	7
Bozok Üniversitesi	95	39	19	68	-	3	-	5	-	-
Gazi Üniversitesi	70	29	7	15	15	17	1	1	3	11
Kastamonu Üniversitesi	36	15	-	-	12	13	6	5	-	-
Kocaeli Üniversitesi	24	10	-	-	13	8	-	2	-	1

Veri toplama araçları

Çalışma verileri iki bölümden oluşan bir form aracılığı ile toplanmıştır. İlk bölümde öğrencilerin yaş, cinsiyet, akademik ortalama, aylık gelir vb. gibi demografik bilgilerini elde etmeye yönelik sorular ile öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmek amacı ile sosyal medya kullanım durumları ve kullandıkları sosyal medya araçlarına yönelik sorular yer almıştır.

Formun ikinci bölümde, araştırmaya katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla Beard ve Raghed (1980) tarafından geliştirilen ve Karlı ve arkadaşları (2008) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Serbest Zaman Tatmin Ölçeği” yer almıştır. Ölçek, 39

maddeden oluşup 5'li Likert tipinde, 1- Neredeyse hiç doğru değil, 2- Nadiren doğru, 3- Bazen doğru, 4- Çoğu kez doğru, 5- Neredeyse her zaman doğru şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçek psikolojik, eğitim, sosyal, rahatlama, fizyolojik ve estetik olmak üzere altı alt boyuttan oluşmuş, geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı .92, alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları sırası ile .83, .85, .82, .81, .86, .80 olarak saptanmıştır. Bu çalışma için de iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış, ölçeğin geneli için .97 ve alt faktörler için sırasıyla .90, .94, .93, .92, .89, .90 değerlerine ulaşılmış ve ölçeğin hedef kitle üzerinde uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Beard ve Ragheb'e (1980) göre psikolojik boyut, özgürlük hissi, eğlence, katılım ve entelektüel gelişim gibi serbest zaman etkinliklerinin bireye kazandırdığı psikolojik faydaları; eğitim boyutu, bireyin kişisel gelişimine, kendisini ve etrafını tanımasına sağladığı katkıları; sosyal boyut, katılımcıların başka insanlarla yeni ilişkiler kurabilmelerine olan etkilerini; rahatlama boyutu, bireylerin stresten ve hayatın zorluklarından uzaklaşabilmelerine ilişkin durumlarını; fizyolojik boyut, bireylerin zinde kalma, sağlıklı olma, kilo kontrolü ve iyi olma hali gibi fizyolojik yararları ve estetik boyut, bireylerin serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirmek için gittikleri veya kullandıkları mekânları tasarım, güzellik, ilginçlik ve hoşluk bakımından değerlendirmelerine ilişkin verileri toplamaya yöneliktir.

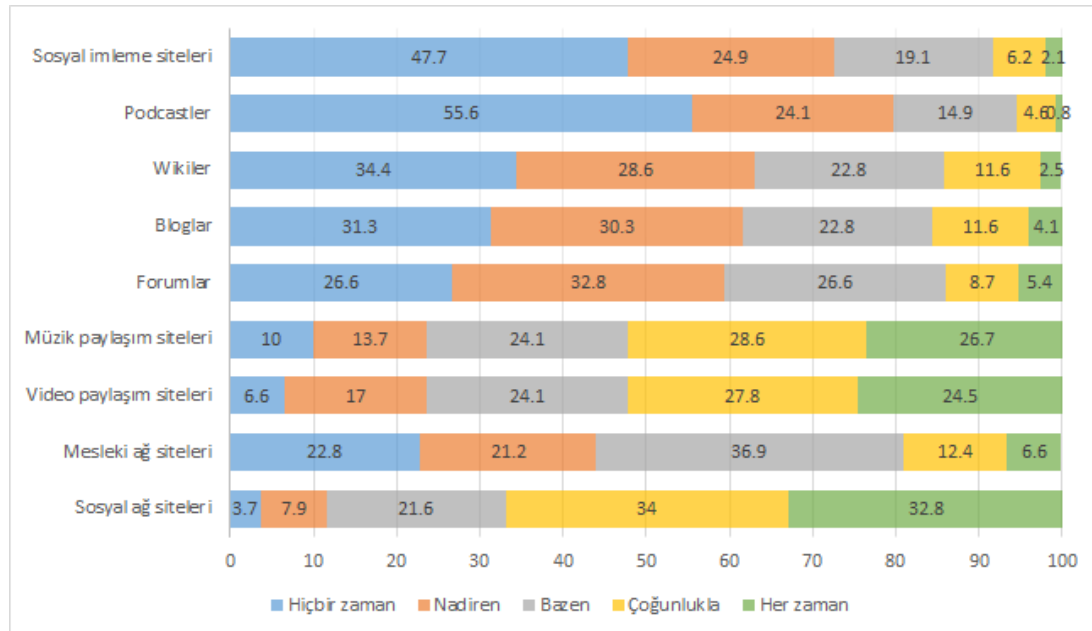
Verilerin analizi

Çalışmada betimsel, kestirimsel ve ilişkisel analizler kullanılmıştır. Araştırma sorularında yer alan değişkenler bazındaki veriler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan istatistiklerden faydalanılmıştır. Tüm araştırma soruları için serbestlik derecesi .05 olarak belirlenmiştir. Analizlerin yanı sıra araştırma soruları ile ilişkili olan betimsel veriler de sunulmuştur.

Bulgular

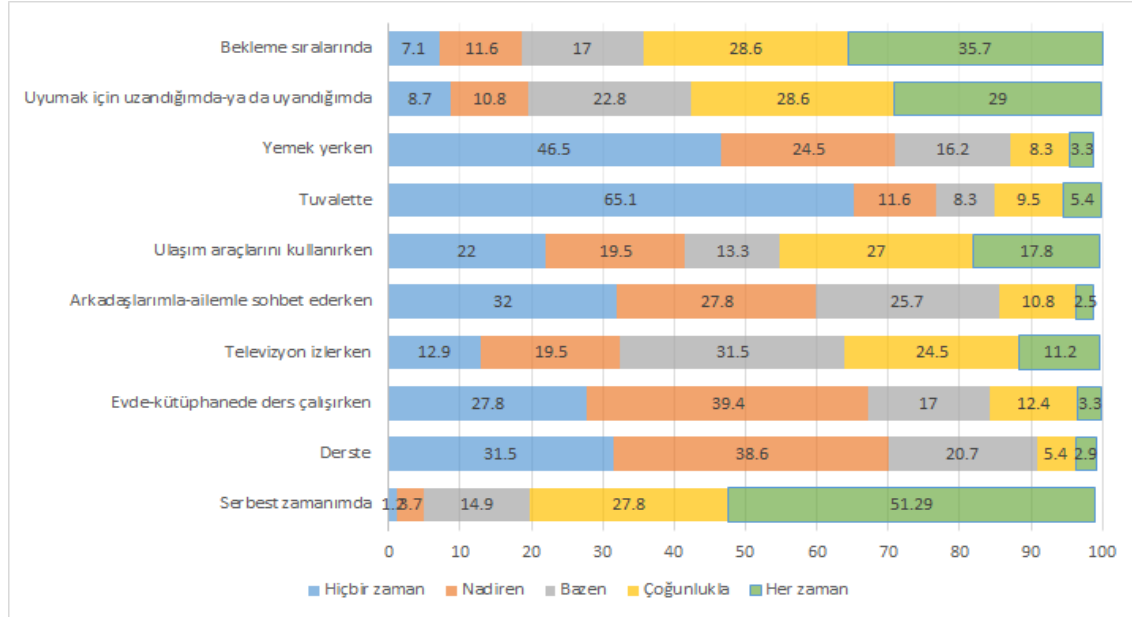
Sosyal medya kullanım durumları

Araştırma verileri incelendiğinde öğrencilerin ilk üç sırada sosyal ağ (%96.3), video paylaşım (%93.6) ve müzik paylaşım (%90) platformlarını kullandıkları anlaşılmaktadır. Verilere göre en az kullanılan sosyal medya platformlarının ise podcastler (%55.6) ve sosyal imleme siteleri (%47.7) olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlarla birlikte, diğer sosyal medya araçları ve kullanım sıklıklarına yönelik veriler şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Sosyal Medya Araçları ve Kullanım Sıklıkları

Kullanılan sosyal medya teknolojilerinin yanı sıra, bu teknolojilerin hangi durumlarda ve nerelerde kullanıldığına ilişkin verilere de ulaşılmıştır. Öğrencilerin sosyal medya araçlarını en çok serbest zamanlarında kullandıkları (%98.8), bunu bekleme sıralarının (%92.9) takip ettiği ve üçüncü olarak da uyumak için uzandıklarında ya da uykudan uyandıklarında (%91.3) kullandıkları görülmektedir. Sosyal medya teknolojilerinin en az kullanıldığı durumların ise tuvalet (%65.1), yemek yeme (%46.5) ve arkadaş-aile sohbetleri sırasında (%32) olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal medya teknolojilerinin kullanıldığı durum ve yerlere ilişkin veriler şekil 2’de verilmiştir. Bu bulgular ışığında sosyal medyanın üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarında en çok kullandıkları araç olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 2. Sosyal Medya Araçlarının Kullanıldığı Durum ve Yerler

Serbest zaman tatmin durumu

Serbest zaman tatmini ölçeğinden elde edilen puanlar ($\bar{x}=136.5$, $ss=30.24$) ışığında öğrencilerin gerek ölçeğin alt faktörleri anlamında ve gerekse de ölçeğin genel ortalaması anlamında yüksek puan aldıkları söylenebilir (Tablo 2). Bu durum katılımcıların serbest zaman tatmin durumlarının yüksek olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 2.

Serbest Zaman Tatmin Durumu (genel ortalama ve alt faktörler)

Ölçek Faktör/Genel	Minimum	Maksimum	\bar{x}	ss
Eğitim	9.00	45.00	32.12	8.06
Fizyolojik	6.00	30.00	19.34	5.42
Estetik	4.00	20.00	13.85	3.89
Rahatlama	4.00	20.00	15.14	3.80
Sosyal	8.00	40.00	28.08	6.95
Psikolojik	8.00	40.00	27.97	6.41
Ölçek Genel ($N=241$)	40.00	195.00	136.49	30.23

Serbest zaman tatmin durumunun cinsiyete göre değişimi

Öğrencilerin ölçekten aldıkları puanlar göz önüne alındığında tüm öğrencilerin tatmin puanları yüksek olmakla birlikte kız öğrencilerin puanlarının ($\bar{x}=137.37$, $ss=30.61$), erkek öğrencilerin puanlarından ($\bar{x}=134.83$, $ss=29.63$) daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3.
Cinsiyete Göre Serbest Zaman Tatmin Puanları

Cinsiyet	N	\bar{x}	ss
Erkek	84	134.83	29.63
Kız	157	137.37	30.61

Erkek ve kız öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların istatistiki olarak farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için serbest zaman tatmin ölçeğinden elde edilen verilerin dağılımına bakılmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için ($p_{\text{Shapiro-Wilk}} < .05$) analizde Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre serbest zaman tatmin ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($n=241$, $U=7049.5$, $z=-.88$, $p=.37$). Bu durum Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (BÖTE) öğrencilerinin serbest zaman tatmin durumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını göstermektedir. Bununla birlikte ölçeğin rahatlatma alt faktöründe kızların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($U=5558.5$, $z=-2.02$, $p=.043$, $r=-.13$), ancak etki büyüklüğü düşük düzeydedir. Diğer alt faktörlerde anlamlı bir sonuca ulaşılmamıştır. Bu bulgu serbest zaman aktivitelerinin kız öğrencilerin rahatlamasına daha fazla katkı sağladığına işaret etmektedir.

Serbest zaman tatmin durumunun sınıf düzeyine göre değişimi

Öğrencilerin serbest zaman tatmin durumlarına ilişkin puanlarının buldukları sınıf seviyesine göre dağılımı Tablo 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4.
Sınıf Düzeyine Göre Serbest Zaman Tatmin Puanları

Sınıf	N	\bar{x}	ss
1	109	138.36	32.00
2	81	131.49	25.33
3	21	143.28	35.77
4	30	138.40	31.26

Sınıf düzeyinde bakıldığında da yine öğrencilerin serbest zaman tatmin puanları normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ($p_{\text{Shapiro-Wilk}} < .05$) ve ikiden fazla grup olduğu için parametrik olmayan testlerden Kruskal-Wallis H kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin buldukları sınıf ile serbest zaman tatmin ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=5.06$, $ss=2$, $p=.16$). Bu bulgudan, BÖTE öğrencilerinin buldukları sınıf düzeyinin serbest zaman tatmin durumları açısından anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı anlaşılmaktadır. Gruplar ölçeğin alt faktörleri açısından da analiz edilmiş ancak yine herhangi bir anlamlı sonuç saptanmamıştır.

Serbest zaman tatmin durumu ile sosyal medya kullanım süresi arasındaki ilişki

Veriler normal dağılım göstermediği için ($p_{\text{Shapiro-Wilk}} < .05$) analizde Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin sosyal medya kullanma süreleri ile serbest zaman tatmin durumları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r_s = .19$, $p = .003$). Bu bulgudan hareketle öğrencilerin sosyal medya kullanım süreleri arttıkça serbest zaman tatmin durumlarının da arttığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r_s^2 = .0361$) dikkate alındığında öğrencilerin serbest zaman tatmin durumundaki değişkenliğin %04'ünün kullanım süresinden kaynaklandığı söylenebilir. Bulgunun ölçeğin alt faktörlerine ilişkin değerler Tablo 5'de sunulmaktadır.

Tablo 5.

Sosyal Medya Kullanım Süreleri ile Serbest Zaman Tatmin Ölçeğinin Alt Faktörlerinden Elde Edilen Değerler

Sosyal medya kullanma süreleri	Eğitim	Fizyolojik	Estetik	Rahatlama	Sosyal	Psikolojik
r_s	.16	-.036	.088	.221	.132	.122
p	.011	.58	.17	.001	.041	.059

Tablo 5'de görüldüğü gibi, sosyal medya kullanım süreleri ile ölçeğin eğitim, rahatlama ve sosyal alt başlıklarında pozitif anlamlı ilişki bulunmakla birlikte fizyolojik, estetik ve psikolojik alt faktörlerde anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu bulgu öğrencilerin sosyal medya kullanım süreleri arttıkça eğitim, rahatlama ve sosyalleşme ihtiyaçlarının da o ölçüde giderildiğini düşündürürken; psikolojik ve estetik ihtiyaçlarına ilişkin beklentiyi karışılmadığını göstermektedir. Fizyolojik aktivitelere duyulan ihtiyacın karşılanması bağlamında ise, anlamlı bir ilişki bulunmamakla birlikte, sosyal medya kullanım süresinin negatif bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Serbest zaman tatmin durumu ile aylık gelir arasındaki ilişki

Spearman sıra farkları korelasyon katsayısıyla yapılan incelemelere göre öğrencilerin aylık gelir miktarları ile serbest zaman tatmin ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r_s = -.04$, $p = .54$). Bu bulgu öğrencilerin serbest zaman tatmin durumlarının aylık gelir miktarları ile ilişkili olmadığını göstermektedir. Ölçeğin alt faktörleri ile serbest zaman tatmin durumları analiz edildiğinde yine herhangi bir ilişki belirlenmemiştir.

Serbest zaman tatmin durumu ile akademik başarı arasındaki ilişki

Çalışmadan elde edilen verilere göre öğrencilerin akademik başarı puanlarının ortalaması 2.77'dir. Başarı puanları ve serbest zaman tatmin ölçeğinden alınan puanlar normal dağılım göstermediği için ($p_{\text{Shapiro-Wilk}} < .05$) analizde Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı kullanılabildiğine karar verilmiştir. Öğrencilerin akademik başarı puanları ile serbest zaman tatmin ölçeğinden aldıkları puanlar arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r_s = .2$, $p = .002$). Bu bulgu öğrencilerin başarı seviyeleri arttıkça serbest zaman tatmin durumlarının da arttığını göstermektedir. Determinasyon katsayısı ($r_s^2 = .04$) dikkate alındığında öğrencilerin serbest zaman tatmin durumundaki değişkenliğin %04'ünün akademik başarıdan kaynaklandığı söylenebilir.

Serbest zaman tatmin durumu ile sosyal medya kullanım biçimi (üst düzey, orta düzey, alt düzey) arasındaki ilişki

Öğrencilerin sosyal medyayı kullanma biçimleri farklılık göstermektedir. Öğrenciler bu ortamları ürettiği video, fotoğraf, müzik, yazı gibi şeyleri paylaşanlar "üst düzey", kendi üretmedikleri ancak değerli buldukları şeyleri paylaşanlar "orta düzey" ve sosyal medyayı

sadece başkalarının paylaşımlarını izleme ve basit yorum yapma şeklinde kullananlar “alt düzey” olmak üzere gruplara ayrılmışlardır. Gruplara ait betimsel veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.
Sosyal Medya Kullanım Biçimlerine Göre Oluşturulan Gruplara Ait Betimsel Veriler

n=241	Minimum	Maksimum	\bar{x}	ss
üst düzey paylaşım	5.00	25.00	12.12	4.84
orta düzey paylaşım	6.00	30.00	16.96	6.19
alt düzey paylaşım	7.00	35.00	24.35	5.32

Gruplara ait verilerin normal dağılım göstermediğinden ($p_{\text{Shapiro-Wilk}} < .05$) serbest zaman doyum ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi analiz etmek için Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Tablo 7’de yer alan değerler tüm gruplar için pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bulgudan yola çıkarak sosyal medya kullanımının, kullanım biçimi fark etmeksizin öğrencilerin serbest zamandan aldıkları tatmin ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Tablo 7.
Serbest Zaman Tatmin Durumu ile Sosyal Medya Kullanım Biçimi Arasındaki İlişki

Serbest zaman tatmin durumu	üst düzey paylaşım	orta düzey paylaşım	alt düzey paylaşım
r_s	.33	.36	.38
p	.00	.00	.00
n=241			

Sosyal medya kullanım süresi ile sosyal medya kullanım biçimi (üst düzey, orta düzey, alt düzey) arasındaki ilişki

Serbest zaman tatmin durumları ile sosyal medya kullanım biçimleri arasında ilişki çıkması, sosyal medya kullanım süreleri ile paylaşım seviyeleri arasında bir ilişki olup olmadığı sorusunu akla getirmektedir. Veriler normal dağılım göstermediği için ($p_{\text{Shapiro-Wilk}} < .05$), Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı ile yapılan analiz sonuçları, alt düzey paylaşımında bulunan öğrencilerin paylaşım seviyeleri ile sosyal medya kullanım süreleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu, orta ve üst düzey paylaşımında bulunma seviyeleri ile sosyal medya kullanma süreleri arasında bir ilişki olmadığını göstermektedir (Tablo 8).

Tablo 8.
Sosyal Medya Kullanım Süreleri ile Sosyal Medya Kullanım Biçimi Arasındaki İlişki

kullanım süreleri	üst düzey paylaşım	orta düzey paylaşım	alt düzey paylaşım
r_s	.12	.13	.19
p	.062	.05	.004
n=241			

Sonuç

Çalışma bulgularından yola çıkarak en çok kullanılan sosyal medya araçlarının sosyal ağ, video ve müzik paylaşım siteleri olduğu; en az kullanılan araçların ise podcastler ve sosyal imleme siteleri olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sosyal medya araçlarını hangi durumlarda kullandıkları incelendiğinde, en çok serbest zamanlarda, bekleme sıralarında ve uyumak için uzandıklarında ya da uyanırken kullandıkları anlaşılmaktadır. En az kullanıldığı durumların ise tuvalet, yemek yeme ve arkadaş-aile ile sohbet sırasında olduğu ortaya çıkmıştır. Bulgular ışığında sosyal medyanın öğrencilerin serbest zamanlarında en fazla kullandıkları araç olduğunu söylenebilir. Kır (2007) yükseköğretim gençliğinin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetlerini incelediği çalışmasında %44.4 gibi büyük bir oranı kitap, dergi ve gazete okuyarak geçirdiklerini, ikinci faaliyet olarak %11.5 uyku ve dinlenme olduğunu, üçüncü sırada ise boş zamanını televizyon seyrederek (%10.3) geçirdiklerini bulmuştur. Süzer (2000) ise üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını daha çok pasif (bedensel aktif olmayan) faaliyetlerle değerlendirdiklerini ortaya koymuş, en çok tercih ettikleri faaliyet türünün sırasıyla kitap okumak ve müzik dinlemek olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme faaliyetlerini inceleyen yukarıdaki çalışmalarla bu çalışmanın bulguları kıyaslandığında, aradan geçen yıllar içerisinde öğrencilerin serbest zaman etkinliklerinin bir değişim geçirdiği açıktır. Serbest zaman etkinlikleri içerisinde sosyal medya kullanımının yaygınlaşarak diğer etkinliklerin önüne geçtiği anlaşılmaktadır. Ayrıca sosyal medya kullanımının bedensel olarak pasif bir etkinlik olarak kabul edilirse, bu çalışmanın bulguları ile Süzer'in (2000) çalışmasının bulgularının bu bağlamda örtüştüğü söylenebilir.

Çalışma bulgularına bakılarak öğrencilerin serbest zaman tatmin durumlarının yüksek olduğu söylenebilir (\bar{x} =136.48, Min=40, Mak=195). Serbest zaman tatminine yönelik bulgular alt faktörler anlamında değerlendirildiğinde ise öğrencilerin en çok rahatlama ve eğitim boyutlarında serbest zamana yönelik tatminlerinin yüksek olduğu ortaya çıkarken, fizyolojik alt faktöründeki değerlerin diğer faktörlere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Serbest zaman tatmin durumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı bu çalışmanın bir diğer bulgusunu oluşturmaktadır. Ardahan ve Yerlisu-Lapa (2010) ve Lu ve Hu (2005) da üniversite öğrencileri ile yürüttükleri çalışmalarda cinsiyetin serbest zaman tatmin durumunda herhangi bir farklılığa sebep olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulguların yanı sıra alanyazında serbest zaman tatmininin cinsiyete göre farklılaştığını gösteren çalışmalara da rastlanmaktadır (Sabbağ ve Aksoy, 2011; Vong Tze, 2005). Nitekim, ölçeğin alt faktörleri incelendiğinde serbest zaman tatmininin rahatlama boyutunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Bulgudan yola çıkarak kız öğrencilerinin sosyal medya ortamlarında rahat hissetmeleri veya bu ortamların sunduğu etkinliklerin kız öğrencilerin rahatlama anlamında daha etkili olduğu düşünülebilir.

Çalışma bulgularına göre, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre serbest zaman tatmin durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Tüm seviyelerdeki öğrencilerin serbest zamana yönelik tatmininin benzer düzeyde olması araştırmacıların beklemediği bir bulgudur. Araştırmacılar, üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin üniversitedeki sosyal olanaklardan tam olarak haberdar olmadıkları, üniversitelerine, arkadaşlarına veya buldukları şehre alışma sürecinde oldukları düşünüldüğünde, serbest zaman tatminlerinin de var olan bu durumlarından etkileneceği ve dolayısı ile diğer sınıf düzeylerine göre farklılaşabileceğini düşünmüşlerdir. Aynı zamanda sınav kaygısını yoğun şekilde hisseden son sınıf öğrencilerinin de serbest zaman tatminlerinin bu durumdan etkilenmiş olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin sosyal medya kullanım süreleri ile serbest zaman tatmin durumları arasında düşük düzeyde, pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin eğitim, rahatlama ve sosyal alt boyutlarında pozitif ve anlamlı bir ilişki görülürken; fizyolojik, estetik ve psikolojik alt boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bulgudan yola çıkarak öğrencilerin sosyal medya kullanım süreleri arttıkça eğitim, rahatlama ve sosyalleşme anlamındaki beklentilerinin de o ölçüde giderildiği sonucuna ulaşılabilir. Sosyal medya kullanımının öğrencilerin eğitim alt boyutuna ilişkin tatmin durumlarına katkı sağladığını düşünmeleri önemli bir bulgudur. Alanyazında bu noktayı dikkate alarak sosyal medyanın

eğitim amaçlı kullanımına ilişkin pek çok çalışmaya rastlanmaktadır (Al-Rahmi, Othman ve Yusuf, 2015; Blaschke, 2014; Sánchez, Cortijo ve Javed, 2014). Sosyal medya kullanım süresi ile rahatlama boyutu arasındaki pozitif ilişki, öğrencilerin sosyal medya ortamının sunduğu farklı imkânlarla, yaşadıkları stresten uzaklaşmalarını sağlaması beklenen bir bulgudur. Fakat sürenin rahatlama ne kadar desteklediği, zaman ile rahatlama arasındaki ilişkinin detaylı olarak incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Araştırma bulguları sosyal medya kullanım süresi ile sosyal boyut arasında pozitif ilişki olduğunu göstermiştir. Sosyal medya ortamının öğrencilerin ilgilerine göre farklı gruplara katılabilme, farklı mekânlarda, şehirlerde, ülkelerde yaşayan, benzer ilgi alanlarına sahip insanlar arasında eşzamanlı ve eşzamanlı olmayan iletişim kurma imkanı vermesinden dolayı sosyalleşme ihtiyaçlarını da tatmin etmesi beklenen bir bulgudur. Wang ve diğerlerinin (2014) üniversite öğrencilerinin sosyal medya araçlarını en çok sosyal etkileşim amacı ile kullandığını vurguladıkları çalışmaları da düşünüldüğünde, öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmelerindeki sosyalleşme boyutunda sosyal medyanın etkisinin yadsınamayacağı açıktır. Çalışma bulgularına göre fizyolojik aktivitelere duyulan ihtiyacın karşılanması bağlamında sosyal medya ile serbest zaman tatmini arasında anlamlı bir ilişki olmamakla birlikte sosyal medya kullanım süresinin negatif bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Sosyal medyanın fizyolojik güç sarf edilmeyen bir ortam olduğu ve bu teknolojileri sık kullanan bireylerin fizyolojik anlamda daha pasif oldukları düşünüldüğünde, çalışmanın fizyolojik alt boyutta bu şekilde bir sonuca ulaşılması beklenen bir bulgudur. Bu ortamlarda harcanan sürenin kontrol altında tutulması ve hatta fizyolojik aktiviteler içeren etkinliklere ilişkin bilgilerin sunulduğu bir araç olarak kullanılması, bireylerin bu ihtiyaçlarını karşılamalarına da katkı sağlayabilir.

Çalışmanın bulguları öğrencilerin aylık gelir miktarları ile serbest zaman tatmin durumları arasında bir ilişki bulunmadığı yönündedir. Çalışma bulguları, Vong Tze'nin (2005) çalışmasında aylık gelir ile serbest zaman tatmini arasında bir ilişkinin olmadığı yönündeki bulguları desteklemektedir. Öğrencilerin aylık gelir miktarlarının grubun ortalamasında çok farklılaşmaması yani gelir düzeyi anlamında katılımcıların homojen bir yapıda olması bu durumun sebebi olabilir. Ayrıca, sosyal medya kullanımının öğrencilerin serbest zaman tatminine pozitif etkisi düşünüldüğünde, tüm öğrencilerin sosyal medya kullanabilmek için gerekli imkanlara sahip olması da bu durumun bir diğer gerekçesi olabilir. Ulusal alanyazında gelir miktarı arttıkça insanların katılabilecekleri aktivitelerin sayısı ve yelpazesi artacağı için serbest zamanlarındaki doyumunun da artacağına ilişkin çalışmalar bulunmaktadır (Ardahan ve Yerlisu-Lapa, 2010; Aslan, 2014; Sabbağ ve Aksoy, 2011). Süzer (2000) öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını incelediği çalışmada ellerine geçen para miktarı arttıkça, boş zaman faaliyetleri için harcadıkları para miktarının da arttığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Aslan (2014) aylık gelir düzeyleri düşük olan öğrencilerin dışarı çıkıp harcama yapmayı gerektirmeyen işlerle (kitap, dergi, gazete okuma gibi) daha fazla ilgilendiklerini, aylık geliri yüksek olan öğrencilerin ise serbest zamanlarında daha fazla harcama gerektiren etkinliklere katılmayı tercih ettiklerini (şehir dışı gezilere katıma gibi) bulmuştur. Ardahan ve Yerlisu-Lapa (2010), öğrencilerin aylık gelir düzeyleri yükseldikçe, serbest zaman tatmin durumlarının da yükseldiğini bulmuşlardır.

Öğrencilerin serbest zaman tatmin durumları ile akademik başarıları arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç akademik olarak başarılı öğrencilerin çalışma zamanlarını ve serbest zamanlarını planlayabilecek biliş üstü becerileri gelişmiş olmasından kaynaklanmış olabilir. Bu dengeyi kuramayan öğrenciler kaygı/umutsuzluk vb. gibi duygularla serbest zamanlarına ilişkin tatmin sorunu yaşıyor olabilirler. Aynı zamanda bu sonuç, akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin çalışma sürelerinin daha fazla olup, kısıtlı olan serbest zamanlarını daha verimli geçiriyor olabilmelerinden, ya da kısıtlı olan serbest zamanlarını daha doyurucu etkinliklerle geçiriyor olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Yine bu bulgudan hareketle, serbest zamanlarında doyuma ulaşan öğrencilerin bu süreçteki tatminlerinin başarılarını olumlu anlamda etkilemiş olabileceğini düşündürmektedir. Sarı ve Kaya'nın (2016) genel not ortalaması ile serbest zaman tatmininin rahatlama alt boyutu haricindeki; eğitim,

fizyolojik, estetik, sosyal ve psikolojik boyutları ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

Çalışmada öğrencilerin sosyal medya kullanım biçimleri üst, orta ve alt düzey olmak üzere üç düzeye ayrılarak incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre, her üç düzeyde de sosyal medya kullanan öğrencilerin, kullanım biçimi fark etmeksizin serbest zamanlarında sosyal medya kullanımından tatmin oldukları ortaya çıkmıştır. Bu bulguya göre öğrenciler sosyal medya kullanımları sırasında gerek üst düzey paylaşım yapsınlar, gerek orta düzey ve gerekse paylaşım yapmadan sadece takipte bulunsunlar, serbest zamanlarında bu şekilde kullanımlarından doyumuna ulaşmaktadırlar. Bu tatminin öğrencilerin sosyal medyayı tamamen kendi istedikleri doğrultuda kullanmaları, bir başkasının o kişinin kullanımı anlamında herhangi bir yönlendirmesinin (başkalarına yorum yapma zorunluluğu, müzik resim paylaşma zorunluluğu vb.) olmamasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Üstteki bulgular ışığında, serbest zaman tatminiyle sosyal medya kullanım biçimleri arasındaki pozitif ilişki, sosyal medya kullanım süresi ile paylaşım düzeyleri arasındaki ilişkiyi de akla getirmiş ve çalışma bu boyutuyla da değerlendirilmiştir. Çalışma bulgularına göre üç düzey düşünüldüğünde yalnızca alt düzey paylaşım yapan öğrencilerin paylaşım düzeyleri ile sosyal medya kullanım süreleri arasında pozitif ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kullanıcı türü sosyal medyayı insanları ve olayları takip etmek, beğenme gibi pasif olarak nitelendirilen aktiviteleri gerçekleştirilmektedir.

Öneriler

Bu çalışmanın katılımcılarını 5 devlet üniversitesinde eğitimine devam eden 241 B.Ö.T.E. öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin serbest zamanlarında sosyal medya kullanma oranının %98.8 olduğu düşünüldüğünde, ilerleyen çalışmalarda katılımcıların B.Ö.T.E. kapsamından çıkarılarak üniversite ya da MEB bağlamında geniş kitleler üzerinde uygulanması önemli verilere ulaşılmasını sağlayabilir. Yine yüksek kullanım oranı düşünüldüğünde üniversitelerin ilgili birimleri kurumsal sosyal medya hesaplarını kullanarak öğrencilerin serbest zamanlarını etkili bir şekilde geçirebilmeleri için etkinlikler planlayıp bu ortamlardan duyurulmasını sağlayabilirler.

Serbest zaman tatmin ölçeğinin rahatlatma alt faktöründe kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre anlamlı bir şekilde yüksek çıkmasının sebepleri gibi bulguları derinlemesine analiz edebilmek için gerçekleştirilecek nitel analizler faydalı olabilir. Serbest zaman tatmin durumunun sosyal medya kullanma süresi ile pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ancak kullanım süresinin optimum değerlerinin ne olabileceğini belirleyecek ve bireyleri bu bağlamda bilgilendirecek çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Serbest zaman tatmin durumu ile öğrenci geliri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Bu konuda alanyazında sonuçları farklılıklar gösteren çalışmalar yer almaktadır. Yapılan çalışmalar çoğunlukla tek bir üniversitede, bir ya da bir kaç bölüm üzerinde yapılan analizlere dayanmaktadır. Bu noktada ülkemizdeki birçok öğretim kurumunu kapsayan, üniversitelerin türleri, fiziki koşulları, sunduğu etkinlik türleri gibi değişkenler göz önüne alınarak yapılacak analizler konu hakkında daha net bulguya ulaşılmasını sağlayabilir. Ayrıca öğrencilerin gelir miktarının yanı sıra alım gücü ile serbest zaman tatmin durumuna ilişkin analizlerin yapılmasının da literatürdeki çelişkili sonuçların önüne geçilmesine sebep olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin başarı durumlarının serbest zaman tatminleri ile ilişkili olduğu bulgusuna sebep olabilecek kişisel özellikleri, biliş üstü strateji seviyeleri vb. gibi değişkenler bağlamında incelenmesi hem durum tespiti hem de ilgili kurumların planlama yapabilmeleri için önemli veriler sunabilir.

Bu çalışmada sınava hazırlanma aşamasında oldukları için az sayıda son sınıf öğrencisine ulaşılabilmektedir. Tüm sınıf seviyelerinde ve daha fazla sayıdaki öğrenciye ulaşarak gerçekleştirilecek çalışmalar sınıf seviyesindeki farklılaşma ve serbest zaman tatmin durumu arasındaki ilişkinin daha detaylı incelenmesine imkân sağlayabilir.

Kaynaklar

- Al-Rahmi, W., Othman, M. S. ve Yusuf, L. M. (2015). The role of social media for collaborative learning to improve academic performance of students and researchers in Malaysian higher education. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 16(4), 177-204.
- Ardahan, F. ve Yerlisu-Lapa, T. Y. (2010). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmin düzeylerinin cinsiyete ve gelire göre incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 129-136.
- Aslan, L. N. (1994). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimi: Öğretmen yetiştiren kurumlarda karşılaştırmalı bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Beard, J. G. ve Ragheb, M. G. (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of Leisure Research*, 12 (1), 20-33.
- Blaschke, L. M. (2014). Using social media to engage and develop the online learner in self determined learning. *Research in Learning Technology*, 22(2014), 1-23.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*, Boston: Pearson.
- Çelik, G. (2011). *Kamu kuruluşlarında çalışan engelli bireylerin serbest zaman engellerinin ve tatmin düzeylerinin incelenmesi (Antalya merkez örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Çemrek, F., Baykuş, H. ve Özaydın, Ö. (2015). Sosyal medya kullanım ve davranışlarının kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında incelenmesi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği. *Alphanumeric Journal*, 2(2), 61-75.
- Dumazedier, J. (1977). *Towards a society of leisure*, New York: Free Press.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Ghali, N., Panda, M., Hassanien, A. E., Abraham, A. ve Snasel, V. (2012). Social networks analysis: Tools, measures and visualization. A. Abraham (Yay. haz.). *Computational social networks* içinde (ss. 3-23). London, UK: Springer
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon, boş zamanları değerlendirme*. Ankara, Bağırhan Yayınları.
- Karlı, Ü., Polat, E., Yılmaz, B. ve Koçak, S. (2008). Serbest zaman tatmin ölçeğinin (SZTÖ-uzun versiyon) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 80-91.
- Kaye, B. K. ve Johnson, T. J. (2002). Online and in the know: uses and gratifications of the web for political information. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 46(1), 54-71.
- Kemp, S. (2016). Digital in 2016 report: We are social's. <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016> (15. 06. 2017).
- Kır, İ. (2007). Yüksek öğretim gençliğinin boş zaman etkinlikleri: KSÜ örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 307-328.
- Lewis, J. B., Barcelona, R. B. ve Jones, T. (2001). Leisure satisfaction and quality of life: Issues for the justification of campus recreation. *NIRSA Journal*, 25(2), 57-63.
- Lu, L. ve Hu, C. H. (2005). Personality, leisure experiences and happiness. *Journal of Happiness Studies*, 6, 325-342.
- Ragheb, M. G. ve Tate, R. L. (1993). A behavioral model of leisure participation based on leisure attitude, motivation and satisfaction. *Leisure Studies*, 12, 61-70.
- Sabbağ, Ç. ve Aksoy, E. (2001). Üniversite öğrencileri ve çalışanlarının boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SBE Dergisi*, 3(4), 10-23.
- Sánchez, R. A., Cortijo, V. ve Javed, U. (2014). Students' perceptions of Facebook for academic purposes. *Computers & Education*, 70, 138-149.
- Sarı, İ. ve Kaya, E. (2016). Serbest zaman tatmini okul başarısını artırır mı? Üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmini ve genel not ortalaması arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 11-17.
- Spiers, A. ve Walker, G. J. (2008). The effects of ethnicity and leisure satisfaction on happiness, peacefulness, and quality of life. *Leisure Sciences*, 31(1), 84-99.

- Süzer, M. (2000). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 123-133.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management*. Psychology Press.
- Vong Tze N. (2005). Leisure satisfaction and quality of life in Macao, China. *Leisure Studies*, 24 (2), 95-207.
- Wang, J. L., Jackson, L. A., Gaskin, J. ve Wang, H. Z. (2014). The effects of social networking site (SNS) use on college students' friendship and well-being. *Computers in Human Behavior*, 37(2014), 229-236.

Extended Abstract

Introduction

Leisure time satisfaction has been described as a positive satisfaction or emotion that a person attains as a result of participating in leisure time activities (Beard & Ragheb, 1980). Although there are lots of studies that examine leisure time satisfaction in terms of gender, age, occupational satisfaction, happiness level, academic stress, etc. (Ardahan & Yerlisu-Lapa, 2010; Aslan, 1994; Kır, 2007; Sabbağ & Aksoy, 2011; Süzer, 2000), none focus on the relationship between leisure time satisfaction and social media usage.

The decrease in the prices and widespread use of the internet through mobile devices have allowed individuals to access social media from anywhere, leading to a rapid increase in the use of social media. As social media has become widespread in everyone's daily lives, and leisure time satisfaction is regarded as an important component of the individual's quality of life, it is important to examine the relationships between social media and leisure time satisfaction. Moving from this aim, the research questions of this study are as follows:

1. What is the status of the social media usage of participants?
2. Do the students' leisure-time satisfactions differ according to their gender and grade levels?
3. Is there a relationship between students' leisure time satisfaction and monthly income, academic achievement, social media usage time, and social media usage levels?

Method

In this study, causal-comparative and correlational methods were used. The study was carried out with the participation of 241 students in the education faculties, computer education and instructional technology departments of five state universities in Turkey. In order to obtain descriptive data, an online form was developed by the researchers. To determine the students' leisure time satisfaction level, the Turkish adapted version (Karlı et al., 2008) of "Leisure Time Satisfaction Scale (Beard & Ragheb, 1980)" was used.

Result and Discussion

The findings of the study suggest that the most popular social media tools were found as social networking, video and music sharing sites, while podcasts and social bookmarking sites are the least used ones. It is understood that social media tools are most often used in leisure time, on waiting queues, when laid out to sleep or woke up. The least common usage of social media is in the toilet, eating and chatting with friends and family. In the light of these findings, it can be said that social media is the most used tool in the leisure time of the students.

When the study findings are evaluated, it can be said that the students are satisfied with leisure time activities ($\bar{x}=136.48$, Min=40, Max=195). When the sub-factors of the scale were taken into consideration, while the students' satisfaction with their leisure time was found to be highest in the relaxation and educational dimensions, the values in the physiologic sub-factor were lower than all the other factors.

Another finding of this study is that leisure time satisfaction does not differ according to students' gender. However, when the sub-factors were examined, it was determined that in the relaxation sub-factor, female students score significantly higher than male students. It can be

considered that girls are more comfortable in the social media environment, or the activities provided by these environments are more effective in terms of girls' relaxation.

In another finding, no significant difference between leisure time satisfactions according to the students' class levels was found. In addition, a low and positive relationship between social media usage periods and leisure time satisfaction was determined. When the leisure time satisfaction sub-factors were taken into consideration, a positive and significant relationship was found in the education, relaxation and social sub-factors, and there was no relationship in physiologic, aesthetic, and psychologic sub-factor. Moving from this finding, it can be considered that as the social media usage time of the students increases, the expectations of education, relaxation and socialization can be reached at the same level. Another interesting finding is that there is no relationship between monthly incomes of students and their leisure time satisfaction. A reason of this might be that the monthly income of the students is not very different in the average of the groups. Another reason may be that all students have the opportunity to use social media.

A low level of positive correlation was found between the students' leisure time satisfaction and their academic achievements according to another finding. This result may be due to fact that the students with high academic achievement are more likely to work longer, and spend their limited leisure time with more satisfactory activities. The students' satisfaction in this process of reaching fulfillment in their leisure time may have had a positive effect on their success.

In the study, social media usage patterns of the students were analyzed in three levels; upper level, middle level and lower level. According to the findings, it was found that the students who used social media at all the three levels in their leisure time were satisfied regardless of the usage pattern. When looking at the relationship between the duration of social media usage and the level of sharing, only a positive relationship was found between the students who only share the low level and the duration of social media usage. These types of passive users only make social media activities such tracking, liking and commenting on the posts that are shared by other people.